

Előfizetési díj:

Negyedévre 2 kor.
Félévre 4 kor.
Égész évre 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:

VIII., József-körút 43.
szám, földsz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszók-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egyl.,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti, Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Buda: Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaiújhegyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkevelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarországi összes tanintézeteknek.

Az iskolai korcsolyázás.

Az iskolai testgyakorlatok reform-mozgalmának keletkezésével esett egybe nálunk a korcsolyázásnak fellendülése. — Nagyon természetes, hogy az egyletek keletkezésével virágzásával együtt járt az ifjuságnak e sport felé özőnlése. De ennél még örvendetesebb volt, hogy úgy a fővárosi mint a vidéki iskolák vete-kedve szervezték az ifjusági korcsolyázó helyeket. Ugyde napjainkban megcsappant az érdeklődés a testi nevelés és ezzel egyszerre a korcsolyázás iránt is.

Magyar szokás, hogy minden, még a leginkább társadalmi feladatokat is állami feladattá óhajtunk tenni, s ha célunkat elértük, többet a dologgal nem törődünk. Így volt ez a játékterek, korcsolyapályák felállításával is. — Mig csak az izgatás, a lelkes beszédek sora járta, az ügy sok dicső harczossal dicsekedhetett, de most mikor az elvek igazsága ellen ki sem szól már, mikor az elvek, nemes célok megvalósításáról kellene intézkedni, mindenki a dolgot az állam feladatának vallja, és innen várunk mindent. A mi, nem gazdagon javadalmazott szakminiszteriumunk meg is tesz minden lehető a testi nevelés érdekében, de a régi, rossz tornatermek rendbehozása a játékterek létesítése annyira igénybe veszi e tekintetben költségvetését, hogy külön a korcsolyázás gyakorlására nem áldozhat.

De az állam a gyűléseken elhangzott jó tanácsokat sem tartja magának, hanem rende-lekben, leiratokban felhívja az iskolai hatóságokat a testi nevelés felkarolására. Így történt ez a korcsolyázást illetőleg is — De mi lett az eredmény? Pár iskola lelkesebb tornatanára igazgatójától támogatva készítettett is korcsolyapályát, tanította is a fiukat pár évig, de aztán a dolog magára maradt és elaludt. Mert mit tapasztalt a legtöbb tornatanár? Azt, hogy munkájában senki sem támogatja, sőt még akadályozzák is. — Először is a korcsolyapálya gondozása pénzt igényel, melyet a tanulóktól fizetett pár fillér nem fedez. Itt mindjárt illő volna, hogy az iskolát fenntartó hatóság előlépjen, vagy a társadalom támogassa az iskolát. Ugyde mi történt itt a fővárosban is már az első iskolai korcsolyapályák felállításakor: a főváros tanácsa megtagadta saját iskoláitól is a vízvezetéknek e célra való használatát! A társadalom támogatása pedig oda zsugorodott, hogy pár vidéki lelkesebb korcsolya egylet a tanulóknak olcsóbb jegyeket bocsátott rendelkezésükre, mi persze az egylet részére elég szép jövedelmet biztosított, de az iskolai általános erősödésnek nem sokat használt.

De a tornatanárok kezdeményező lépését nem támogatják az iskolák sem kellőképen. Ugyanis a más tárgyak tanárai nem győznek eleget panaszkodni, hogy télen a korcsolyázás. tavasszal pedig a rugdaló miatt a tanulók elmulasztják tanulmányaikat. Így aztán a tanulók

maguk is tartózkodnak a testedzéstől, mert tanáraik egyre-másra korholják a sportoló fiukat.

Az igaz, hogy nálunk még nem illeszkedett a tanítási menetbe a napi testgyakorlat, mint az angoloknál már régen, de ebből nem az következik, hogy kiméletlenül korholjuk az előfordulható mulasztásokért a tanulókat, hanem az, hogy megtanítsuk őket a tanulmányok és az okvetlen szükséges testgyakorlatok okszerű beosztására. — Mert hihető hogy még pár tizeden át haladunk a sokat tanítás útján, de okvetlen bekövetkezik az idő, mikor a testi elsatnyulás oly mérvet ölt, hogy minden tanár apostola lesz a testi erősödésnek.

E sokszor hangoztatott általános panaszok után nem mondhatunk mást, mint hogy az iskolák vezetőit és tornatanárait kérjük az elaludt ügy újból való felkarolására; legyenek a tornatanárok azon, hogy az iskolához közelfekvő téren pálya készíttessék, hogy minden tanuló minden nap a jégre járhasson. — Mert gondoljuk meg végre is, hogy elsősorban a tornatanár kötelessége ez ügy vezetése is, mi ha elmarad, más alig karolja fel az ügyet.

Nagyon jó volna, ha a kerületi főigazgatók, a tanfelügyelők is alaposan foglalkoznának ez ügygyel és támogatnák a tornatanárokat és igazgatókat az iskolai korecsolyázás lehető általánossá tételében.

L. M.

Új elnök.

A közélet terén, mint a fehér holló, olyan ritka az olyan férfiú, ki az ifjuság testi nevelésére ügyet vetne. Ki-kí felnőtt úgy a hogy embernyi emberré, hát mit törődik a jövő degeneráció fizikai erősítésével, mikor annak idején, a maga ifjusága korszakában még a tulajdon édes testének edzésére sem fordított gondot.

Ilyen ritka férfiú: Szemere Miklós. Ilyennek mutatta magát lépten-nyomon. Hisz mindig vallotta, hogy a fiatalság barátja, hogy lelkes hive az ifjuság testi edzésének. Olvassuk csak el a „Fiatál véreim“ és a „Fair Play“ czimű röpiratait. Mindkettőben „a jókedvű, aczélos izmu, egészséges ifjut“ állítja élénk ideálul, a kit az Ices partján, Oxfordban tanult meg ismerni — és csodálni. Emlékezzünk csak vissza arra a beszédre, melyet tavaszon a Házban „az ifjuság neveléséről“ tartott. A jó honatyák lelkismeretfurdalás nélkül hallgatrák, hogy nevelik drágalátos fiaikat az Alma Mater „falai között“ ?!

Ismételjük, lelkes apostola volt ő mind g az ifjuság testedzésének szóban és írásban, de — és ezt az elfogulatlanág komoly tógájába burkolódzó Igazság ked-

véért koncedálnunk kell: — ez irányban gyakorlatilag nem sokat valósított meg. De egyenesen nem is valósíthatott meg, mert nem volt a közvetlen működése tere, a melyen ezen elvek a megvalósíthatásra kínálkoznak. Most végre megtalálta azt is, midőn a *Budapesti Egyetemi Athletikai Club elnökségét* elfogadta.

Hogy mennyire realizálni akarja eszméit és elveit, mutatja az is, hogy elnöki székét elfoglaló beszédében már egy új konkrét terve megvalósítását jelezte. A közelmúlt eseményei ugyanis azt bizonyítják, „hogy a nemzetek függetlenségének legelső biztosítéka ma a pontos hadi czéllövésben áll“, ezért mindent el fog követni, hogy a B. E. A. C. saját lövöldével rendelkezék.

Valami svájcz mintájú lövöldei intézményt képzelt ez alatt Szemere Miklós. Ezzel az intézménnyel is azt a szép jelszavát akarja szolgálni: „hogy oda kell fejleszteni a nemzetet, hogy a lövés nemzeti passziója, sportja legyen“. Szent a hite, »hogy lehet erre nevelni a fiatalságot és odavinni, hogy a korecsmai virtuskodás helyett a czéllövésben legénykedjenek.«

A lövölde terve, melynek megvalósíthatása egy perczig sem lehet kétséges, mutatja, hogy Szemere Miklós a pozitív eszmék embere, hevülésében nem kalandozik az utópiáknak, chimaeiréknak abba a világába, a hová egy nemrégén megboldogult magyar főúr tévedt, a ki varázsütésre sport-oázist akart teremteni a mi sportviszonyaink Szaharájába.

A mely agyban ilyen gyakorlati terv fogamzik, attól több egyívásu gondolat megszületését várhatjuk. De az még nem volna elég, ha a szép tervek csak tervek maradnának. Nála minden feltétel és eszköz megvan arra, hogy azok a — *magyar sport érdekében* — meg is valósuljanak.

A Budapesti Egyetemi Athletikai Club kitünő vezetése alatt idáig is feladata magaslatán állott. A jogosan léhának kikiáltott egyetemi polgárok között nem remélt sportéletet tudott teremteni.

A klubra ráillik ez a frázis: virágzik. És ez a virágzási korszak Szemere Miklós kertészkedése mellett bő gyümölcsöt fog hullatni a *magyar sport* ölébe.

S. — V.

Ulu maika

Minthogy nem kívánom, hogy a t. olvasó talányok megoldásán törje soká fejét, már e sorok elején elárulom, hogy ezen különös hangzású idegen név semmi egyéb, mint egy, a görögök diszkoszához hasonló sporteszköz elnevezése Hawai szigetén.

Az 1896. év elején Athenben megújult olympiai versenyek meghozták a régi olympiai versenyek legszebb versenynemének, a diszkoszdobásnak újjáébredését is. Az ugyszólván kegyeletből felélesztett klasszikus sport

azóta már a világ minden sportkedvelő nemzeténél meghonosodott, határozott formákat vett fel és világszerte elismert egyöntetű szabályok mellett ismét visszanyerte hajdani népszerűségét.

Hazánkban az Athenből visszajött versenyzők voltak e sportnak buzgó apostolai és nekik köszönhető, hogy a számos verseny kiírása útján elért fokozatos haladás folytán, a magyar athleták ma e téren az első helyet foglalják el nemcsak a kontinensen, hanem az egész világon.

Mig az 1896. évi olympiai versenyen a görög Versis még 29.50 mtr. dobással nyerte meg a babért, négy évvel később a párisi olympiai versenyen már honfitársunk Bauer Rezső 36 méteren felüli dobásával lett világbajnok, azóta pedig majd a cseh Janda. majd pedig, a francia Eynard dobott 40—41 méteren felül, míg legújabbán ismét egy magyar — Fóthi Nándor 41.97 méteres dobásával tartja a világrekordot.

Igen figyelemre méltó dolog, hogy e sportnemben a föld két egymástól igen távol eső pontján, az ókori görögöknél és Hawai szigetének ősi kanak lakóinál a népelet nyilvánulásai egymással találkoznak.

A kanakok által egy ősidóktól fogva űzött sport legalább is feltűnően hasonlít a görögök klasszikus diszkosz-sportjához, úgy hogy vannak kutatók, kik ebből és más körülményekből, mint pl a koszorúkkal való díjazásból, a régi hawai-i sisakok formájából stb., a Hawai sziget lakóinak görög, esetleg perzsa származását következtetik.

Még nem ment teljesen feledésbe, hogy a Sandwich szigetek lakói mint diszkoszdobók világhírűek voltak és a benszülöttek még most is büszkeséggel beszélnek az elmúlt idők fényéről és annak újbóli teléledését remélik.

Nemcsak a diszkoszsport űzőit és a testedző sportbarátait, hanem a régiségbuvárt és a népelet-kutatót is érdekelni fogja azon hír, hogy Honolulu-n a diszkoszdobás ősi hawai-i sportja renaissancenak néz elébe, sőt már egy nagy mérkőzésre is készülnek. Az athletika iránt mai nap észlelhető nagy érdeklődés remélhetővé teszi, hogy ezen újjáébredés tartós hatása is lesz.

A hawai-i diszkosz, melyet ott, mint már említém, *Ulu maiká*-nak neveznek, egy hat hüvelyk átmérőjű és másfél hüvelyk vastag csiszolt kőhenger, mely közepén valamivel vastagabb mint szélein és így inkább lencse alakunak nevezhető. Ünnepeles alkalmakkor, midőn rendkívüli erőt és ügyességet akartak egymással versenyezve bemutatni, e sport űzői közletről-távolról sereglettek össze. A síma felületű versenypályák, melyen ezen kőlapokat gurították körülbelül 400 mtr. hosszúak voltak és a pálya végén rudakat szurtak le, melyek között a diszkosznak át kellett szaladni; e sport tehát nagy erő mellett rendkívüli ügyességet is igényelt. („Sport-V.“)

A labdarugás sportja Németországban

Háromnegyed esztendővel ezelőtt a magyar fővárosban letelepedvén, az itteni sport viszonyok meglehetősen ismeretlenek voltak előttem, s igyekeztem azért minden módot és alkalmat magragadni, hogy azokat nem csak megismerjem, hanem a német sportkörökkel megismertessem: otthon t. i. a sportköröknek eddig halvány fogalmuk sem volt a magyar sportviszonyokról, csak mióta sűrű levelezéseim s feljegyzéseim révén az itteni viszonyokkal megismerkedtek, kísérik a magyar football-sport fejlődését s mozzanatait élénk érdeklődéssel.

Bár magyarországon a német sport viszonyokat jobban ismerik, mint a németek a magyarokét, azt tapasztalom, hogy Németország football-viszonyairól általában téves nézetek uralkodnak s ezért nem találom helytelennek ha a magyar sport legelső orgánumban a „Sport-Világ“-ban a német football sportról némi felvilágosítással szolgálok az érdeklődőknek.

A legtöbb német egyesület tagja a nagy német labdarugó szövetségnek, melynek kebelébe nemcsak Németország minden tartományának és városának szövetsége, hanem a prágai német szövetség is tartozik

Az alszövetségek közül a legnevezetesebbek: a Hamburg Altonaer Football-Verband (12 egylettel), Berliner Verband (26 egylettel), Hannoverischer Verband (9 egylettel), Magdeburger Verband (6 egylettel). Középnémet Szövetség (Lipcse) (15 egylettel), Délnémet (Karlsruhe, München) (28 egylettel), Prágai Német Szövetség (6 egylettel). A német szövetségbe nem tartozó alszövetség „a Rheinisch Westphalische Spiel-Verband“ újabbán szintén csatlakozni óhajt a nagy szövetséghez.

Az egyesületek csapatai az alszövetségek bajnokságáért egymás között versenyeznek 6 rangosztályban. Első klasszisba a következők soroztattak:

Berlin: Britania, Preussen, Viktoria, Germania, Union.

Hamburg: Germania, Altona

Lipcse: Verein für Bewegungsspiele, Leipziger Ballspiel-Club, Wacker.

Drezda: Sport-Club.

Magdeburg: Cricketerrek, Viktoria, Germania

Braunschweig: Eintracht.

Karlsruhe: Fussballverein.

Prága: Deutscher Football-Club.

Ezen egyletek teljesen egyenrangúak s legfőleg a goal-különbséget áll fenn a legjobb és legrosszabbja között, legtöbbször azonban alig egy goal különbséget tüntetnek fel mérkőzéseik eredményei.

A német csapatok főjellemvonásait a következőkben kísérlém meg összefoglalni.

Kitűnően összekombináló gyors és erős csatársor kiképzését tartjuk legfontosabb elvüknek. Lehetőleg sok goalt elérni s minden képen eggyel többet az ellenfélnél. Az angol amatőr egyletek legjava is ezen elvnek hódol, míg a hivatásos csapatoknál az ellenfél goalt elérő szán-

dékát mindenkép megakadályozni s lehetőleg egy két goal elérésével a győzelmet biztosítani, képezi a játék főprinczipiumát. Annak tulajdonítandó tehát a németországi eredmények különlegessége. (Brittania—Preussen 5:5 vagy Lipcse—Preussen 3:2, 4:2, Brittania—bécsi, Cricketterek 5:2 stb. stb.)

Sajnos Budapestnek még nem volt alkalmá valóban elsőrangú német csapat játékát szemlélhetni, mert az itt járt csapatok közül a berlini kombinált nem mondható reprezentatívnak s még kevésbé elsőrangúnak. A Budapesten vendégszerepelt dán csapattal szemben a berlini Brittania 3:3 és a koppenhágaiak ellen az Union 3:1 eredménnyel győzött.

Az egyletek taglétszámát illetőleg a következőket jegyezhettem meg: Berlinben a bajnokságért 26 egylet közül 22 küzd 50 csapattal; nem ritka eset, ha Britannia 6, Preussen 6, Viktoria pedig 4 csapattal játszik egy és ugyanazon órában. Gyakran előfordul, hogy L. B. C. Wacker és a V. F. B. egymással szemben 4 csapatot állítanak ki. A legtöbb egyesületnek van legalább 2 úgynevezett „utazó csapata,” melyek ugyanaznap vidéken vagy más nagyobb városban mérkőznek. Nemrégiben történt, hogy a lipcsei „Wacker“ 4 csapattal látogatta meg a berlini Britanniát.

Az alszövetségek rendszeren reprezentatív csapataik mérkőzései által lépnek egymással érintkezésbe; Hamburg—Berlin városok mérkőzése otthon ép oly jelentőséggel bír, mint Angliában Oxford—Cambridge találkozója, persze miniature kiadásban. Legújabbban Lipcse—Prágával lépett szoros érintkezésbe. 1899-ben Berlin reprezentatív csapata Bécsben járván, annak kiválóatott legénységét 2:0 eredménnyel verte. Jövő év pünkösdjén kerül első ízben Dél- és Észak-Németország küzdelme döntésre. A csapat a német birodalmi örökös vándordíjnak egy évre birtokába jut, minden egyes tagja pedig bársony szipkát nyer.

A német csapatok legújabbban Angliát is felkeresik. Két évvel ezelőtt egy német reprezentatív csapat egy angol amateur és professional csapattal mérkőzött.

S.—V.

Az ifjusági játékokról.

Irta: *Kárpáti Béla.*

A játék az emberi élet első költészete.

Richter.

A nyugot-európai cultur-államokat az utóbb lefolyt évtizedben erősen foglalkoztatta a közép és felső iskolák oktatás-ügyének okszerű rendezése. Az ifjuság egyoldalú szellemi kiképeztetésével szemben egy egészséges, üdvös áramlat indult meg, mely ezen — a testi fejlődést gátló és gyenge, egészségtelen nemzedéket teremtő — nevelési rendszernek háborút üzent, kimutatván azt, hogy az ifjuság szellemi tulterheltetése nemcsak megakadályozza a testi fejlődést, hanem károsan hat annak szellemi, kedélyi és akaratí erőinek

kifejlődésére is; más szóval: „egészséges lélek csak egészséges testen lakhatik“.

A neveléstudományon ezen régen hangoztatott, de fájdalom egészen az újabb időkig elhanyagolt igazsága, végre hazánkban is felkeltette az irányadó körök érdeklődését. E tekintetben gróf Csáky Albin, dr. Berzeviczy Albert, Suppán Vilmos, dr. Dollinger Gyula, dr. Szigetvári Iván és dr. Ottó József szereztek kiváló érdemeket.

Az ifjusági játékok terjesztése körül a főérdem mindenesetre dr. Berzeviczy Albertet illeti. Ő volt az, ki az »Országos közegészségügyi Egyesület« választmányának 1889. évi május hó 24-én tartott ülésében kimerítően indokolt előterjesztést és indítványt tett az iskolai testgyakorló- és edző-játékok meghonosítását illetőleg. Kifejtette, hogy a civilizáció megköveteli az ország minden egyes polgárától, hogy az önművelésre teljes szellemi erejét felhasználja; ezen elharithatatlan szellemi megterhelés kárainak ellensúlyozása csak úgy érhető el, ha a rendelkezésre álló idő a tudomány és tapasztalás tanácsa szerint lehető legtöbbkételesen kihasználják a *test erősítésére és edzésére*. A fentnevezett egyesület választmánya e nagy horderejű indítványra igen tevékeny mozgalmat fejtett ki, melynek már is szép eredményei vannak, mind a mellett végtelen sok még a teendő, míg az ifjuság nevelése eléri azon harmonikus tökélyt, mely után törekednünk elmulaszthatatlan kötelességünk.

Ezt magá dr. *Berzeviczy Albert* ismerte el, midőn az 1894. év szeptemberben Budapesten tartott VIII nemzetközi higienikus és demográfiai congresszus VI. szakosztályát megnyitó beszédjében a következőket mondja:

„Az ifjuság testi nevelését újabb időben nem tudományos kedvtelés vagy vitatkozási viszketeg, hanem a gyakorlati szükségesség, a *tapasztalat kényszerítő hatama* állította előtérbe s épen e körülmény nyújt reményt, sőt biztosítékot arra nézve, hogy a kérdés nem is fog csupán az akadémikus diskusszió s a többé-kevésbbé sikerült *kísérletezés* terén maradni, hanem meg fog oldatni s a megoldás át fog menni az életbe és tényleg *átalakító hatást fog nevelési rendszerünkre gyakorolni*. A gondosabb és eredményesebb testi nevelés szükségességét igazolja maga az a tény, hogy *ifjaink igen nagy részének testi ereje*, mikor az iskolától kikerül, *törékeny, lanyha*, nem képes megbirkózni azokkal a feladatokkal, a melyeket az élet a polgári pályákon reá ró, sőt gyakran már az iskolában elégtelennek mutatkozik az elvégzendő szellemi munka megerőltetésének ellensúlyozására. Még *komolyabb intelem* rejlik némely mai jelenségben: az idegbajok elterjedésében, a korai elvénhedésben, abban a szomorú tényben, hogy gyermekeink nagyon is korán szűnnek meg gyermekek lenni, mely korai érettség csak természetessé teszi a *feltűnő rövid életűséget*, mely némely nemzetnél, mint pl. *újaink magyaroknál is jelentkezik*.“

Látnivaló tehát, hogy e kérdés ma már általános érdekű s hogy a közvélemény is foglalkozik azzal: *Valljon milyen legyen a magyar ifjuság iskolai nevelése, hogy annak lehető legtökéletesebb szellemi kiképzése mellett, a test erőteljes kifejlődése is elérjék,* vagyis hogy megszűnjék a szellemi és testi fejlődés közötti veszélyes disharmonia.

E kérdésre a felelet természetesen csak az lehet, hogy e cél csak a szellemi kiképzéssel egyenértékű és egyenlően gondos testi fejlesztés által érhető el.

A fejlődő nemzedék minél tökéletesebb kiképzése úgy az államra, mint a társadalomra egyaránt fontos feladat, azért mindkét tényezőnek kell közrehatnia, hogy a jövő nemzedék nevelése helyes legyen, mert az állam jóléte és ereje főképen a következő nemzedék erejében rejlik. Azt hiszem, hogy a közép és felsőbb iskoláinkra ma absolute nem lehet rátogni, hogy azokban az emberi erők és tehetségek összhangzatosan képeztenének ki. A testgyakorlatok, melyek a szellemi tulfeszítés ellensúlyozására volnának rendelve, még mindig csak mostoha gyermekei a nevelési rendszernek. Pedig az iskolák feladata nem fél, hanem egész embert nevelni, vagyis az ifjuság összes erőt összhangzatosan kiképezni: „Nem szellem és nem test az, a mit nevelnünk kell, hanem ember és ezt részekre osztani nem szabad — mondja Montaigne. A régi görögöknél a testi kiképzés egyenértékű volt a szellemivel s ennek tulajdonítható, hogy ők ma nap is mintaképei a testileg és szellemileg kifejlődött embereknek.

A testi és szellemi nevelés közötti különbség kiegyenlítésére újabban Németországban történt egy figyelemre méltó lépés a cél felé s ez a harmadik tornaóra kötelező behozatala. Hangsúlyozom, hogy ez csak egy lépés! Mert ha csak egy pillantást vetünk a testi és szellemi nevelésre fordított órák számarányára, azonnal belátjuk ennek igazságát. A polgári iskolai tanulóknak heti óra száma átlag 30, ebből 2 óra esik a tornázásra; ez tehát 80 tornaóra 1120 szellemi munkát igénylő órával szemben. Ugyanez áll csekély különbséggel a reáliskolákra és gymnasiumokra is. Ha ehhez még hozzászámítjuk a házi tanulás idejét, a mi egy évben minimum 800 órának vehető, akkor a szellemi munka a testihez úgy aránylik, mint 1920:80, vagyis 24:1. A kereskedelmi középiskolákban pedig, hol eddig megfajthatlan okból, a testi nevelés teljesen el van hanyagolva, az arány ez volna: 2000 órás szellemi munka 0 órás testgyakorlat ellenében. Lehetetlen itt a fenkölt lelkű német császár beszédjére nem hivatkoznom, melylyel a középiskolai oktatás reformálására 1890-ben Berlinben összegyűlt tanfériak konferenciáját megnyitotta s a hol rámutatott ama kedvezőtlen arányra, mely a szellemi és testi nevelésre fordított órák között fennáll, hogy t. i. az egész tanulási idő alatt a körülbelül 25.000 órás szellemi munkával szemben csak 657 óra fordítatik a testgyakorlásra. E számok bizonyítják leg-

inkább, mily nagy az aránytalanság a szellemi és test nevelés között s mily sok még a teendő, hogy erőteljesebb s testileg fejlettebb ifjuságot neveljünk a hazának s hogy ez által képesebbé tegyük kitartóbb, nagyobb szellemi munkára is. Erre pedig legalkalmasabb s legbiztosabb eszközök a testi mozgások, vagyis a tornázás és főleg az ifjusági játékok. Ne muljék el nap, melyen e kettő közül valamelyik, vagy mindkettő az iskolában ne cultiváltatnék; tovább megyek s azt mondom, határozottan elvetendő az oly órarend, a melyen naponta legalább 1 tornaóra, vagy tornajátékóra elő nem fordul.

Valóban csodálatos, hogy akadnak nálunk komoly tanfériak, kik azon nézetben vannak, hogy az iskolának nem feladata a testi nevelés, hanem csupán a tanuló szellemi kiképzése. Ezekkel szemben hivatkozom első sorban Suppán Vilmosra.*) a ki azt mondja: »A valódi nevelésnek célja a test, szellem és sziv harmonikus művelése. Ezen hármas feladatának az iskola, kezdve a kisdedóvástól fel az egyetemig, csak tökéletlenül felel meg, a meunyen figyelmét főleg csak a szellem művelésére fordítja.« De nagyon találóan felel ezeknek egy híres elzász-lotharingiai orvosi jelentés,** mely azt mondja, hogy az iskola érdeke maga kívánja legjobban, hogy az iskola, az ifjuság testi nevelését, kötelessége legfontosabb részének tekintse.

De ha nem az iskola feladata, hát kié volna az? A szülők-é? Ki nem tapasztalta volna, hogy nálunk a szülői ház, mily valóban keveset tesz a testi nevelésért. Ők többnyire az iskolát követik, s miután látják, hogy az is csak a szellemi kiképzést tekinti főfeladatának, tehát ők is erre fordítják minden figyelmüket. A legtöbb szülő ma abban a meggyőződésben él, hogy az iskolai tornaórán megtörténik minden a mi e tekintetben szükséges és soknak még csak sejtelve sincs arról, hogy mily elenyésző csekély ennek a hatása! Azután hány van olyan is, a ki minden alapos ok nélkül, csupán elkényesztett, elpuhult fiának ama kijelentésére, hogy nem akar tornázni, még e kevés alól is telmenteti gyermekét.

Azért megbocsáthatatlan hiba a kereskedelmi középiskolák jelenlegi szervezetében a torna- és testgyakorlati órák teljes hiánya, főleg ha meggondoljuk, hogy 14-től egész 20-ig életévek, mily végzetes fontosságuk a tudó és a sziv kifejlődésére, mert mint azt egy kiváló svéd orvos megfigyeléseiből tudjuk, ezen korban fejlődik ki összehasonlíthatatlanul legrohamosabban e két szerv, föltéve hogy a kellő föltételek megvannak ehhez, tehát első sorban a fejlődő képesség és másodsorban ezen szervek okszerű és kitartó használata. Mert az emberi testnek e két fontos szerve is hódol azon általános szabálynak, hogy kellő kihasználás mellett mindjobban

*) Dollinger-Suppán: Az ifjuság testi neveléséről. 1891. Budapest.

**) Aerztliches Gutachten über das höhere Schulwesen Elsass. Lothringens. Strassburg 1882.

kifejlődnek, ellenkező esetben vagy rendetlenül, vagy visszafejlődnek. Látni való tehát, hogy épen ezen korban van leginkább szükség az okszerű és fokozott tüdő- és szívműködésre. Ilyenek előidézésére pedig a tornázás, tornajátékok, vivás, futás, gyaloglás, uszás, korcsolyázás stb legalkalmasabbak, tehát mindenekelőtt a szabadban való testmozgások.*)

És mégis mit tapasztalunk? Azt, hogy ifjúságunk és népünk nem játszik eleget, jobban mondva, oly korán hagyja abba a játékot. Pedig hogy mily nagy fontosságúak a szabadban való mozgások különösen az ifjúkorban, ezt legjobban az ujonczállítás számarányai mutatják. Míg a földmivelő osztálynak rendszeren 60%-a válik be katonának, addig a tanuló ifjúság és a gyár-ipart üzők 40% és 20% között ingadozik. A porosz közoktatásügyi ministerium által egybehívott enquête adatai szerint az 1871. és 1881. közötti időszakban egyévi önkéntességre való jogosultságot nyert 47.051 ifju közül 54%-a katonai szolgálatra alkalmatlannak találtatott; ellenben ugyanazon időszakban 1,390.688 ifju rendes sorozás alá jutván, ezek közül csak 38% volt alkalmatlan.

Preyer Vilmos szerint a 3 évi katonai szolgálatra köteles 1000 egyén között van 1 rövidlátó, 267 ernyedt izmu és 73 végleg alkalmatlan; ellenben 1000 egyévi önkéntességre jogosult, tehát középiskolát végzett egyén között van 134 rövidlátó, 347 ernyedt izmu és 114 végleg alkalmatlan. Ennek oka főképen a huzamos, tartós idejű közelnézés, s a szabadban való mozgások hiánya.

A rövidlátás főhazája Németország; ellenben Angliában, hol oly nagy gondot fordítanak a testi nevelésre is, az iskolai rövidlátók csak 1/4 részét teszik a németországiaknak.

Teljesen igazat kell tehát adnunk Schenkendorffnak, a német ifjúsági játékok nagy apostolának, ki a budapesti VIII. nemzetközi higieniai kongresszuson is ismételve hangsúlyozta, hogy a közép- és felső iskolákban a rendes iskolai tornázás mellett, az ifjúsági játékok rendszeres gyakorlását is kötelezővé kell tenni, mert csak úgy nevelhetünk a hazának derék, testileg és lelkileg teljesen kifejlődött, a polgári és katonai hivatásra egyaránt alkalmas polgárokat.

Az angol nemzet valósággal rajong az ifjúsági játékokért, mert át van hatva annak kitűnő testfejlesztő hatásáról; azért mondta az agg Wellington, mikor az etoni iskola játékterét látta: »Itt nyertük meg Waterloo!«

A játék munka, a nélkül, hogy dolog volna. „Mert — mondja Hammerschmidt egyik értekezésében**) — az

*) Dr. Schmid-Monied, hallei orvos, azon általa bebizonyított tény, hogy a hallei lakosoknak szélesebb a mellkasa, mint a Majna melletti frankfurtinak, abból magyarázza, hogy az előbbi régi időktől fogva a porosz hadseregbe soroztatva, végig csinálják annak testedző gyakorlatait, holott az utóbbi nem

**) Dr. Fr. Hammerschmidt: Ueber Jugendspiel e, Halle a. S. 1894.

ifjúsági játékoknak, nemcsak a testi fejlődésre van kiváló hatásuk, hanem fejlesztőleg hatnak a lelki tehetőségekre is, tehát a szellemi, kedélyi és akarat erőkre egyaránt.“

Hosszú fárasztó szellemi munka után a test és lélek felfrissítésére szolgálnak. A mellett, hogy a testet kiválóan edzik, megtanítanak bennünket nélkülözések elszenvedésére, testi erőnk megfeszítésére, ügyességünk kihasználására, szenvedélyeink és vágyaink leküzdésére. A midőn korunk egyik betegségét, az idegességet leküzdik, normális idegéletet teremtenek, mert a játékkal elfoglalt ifjúnak nincsen alkalma és ideje idegrontó élvezetek után hajszolódni. Az elbizakodottság, akaratgyengeség, felfuvalkodottság, lomhaság, nyalánkosság, lustaság, kötekedési viszketegség stb. efféle tulajdonságok ellen, mikkel elkényeztetett ifjaink rendszeren bírnak, nincsen jobb orvosság mint az ifjúsági játékok. Itt nem használ sem rang, sem név, sem gazdagság, sem más egyéb előny, itt mindenki egyenlő, mindenki saját erejére, képe-ségeire van utalva s leghamarabb van alkalma gyengéit kiismerni. Semmi sem fejleszti az ifjúságban oly nagy mértékben a kitartást és türelmet mint épen az ifjúsági játékok.

»Minden tekintetben csak helyes tehát — írja Dr. Schuschny Henrik*) — az a törekvés, hogy a mai tornatanítás megelénkítessék az ifjúsági játékok belevonásával, a mitől nemcsak több szabad mozgást, hanem szellemi frissiséget is várhatunk. Csak úgy érhetjük el könnyű szerrel azt, a mi a tornatanításnak főczélja: az ifju nemzedék izmosodását s önbizalmának fokozódását.

»Látni kell — írja Raydt***) — az angol ifjakat, mely végtelen türelemmel gyakorolják magukat nyáron nap-nap után mindaddig, míg a kriketlabdát az ütőfával jól megütni tudják; mely erős elhatározással változtatják meg e miatt sokszor egész életrendjüket is. S ha esetleg mint legyőzöttek kerülnek vissza a versenyből, mely nagy akarat-erővel fognak talán még ugyanazon nap hozzá a begyakorláshoz mindaddig, míg le nem győzik ellenfelüket. Ilyen alkalmakkor érlelődik meg bennök az a meggyőződés, hogy türelemmel és kitartással mely sokat érhetnek el s az ily tapasztalatok adják meg az angoloknak azután ama mindenki által csodált akarat-erőt és jellemszilárdságot.«

(Folytatása következik.)

Modern játék a kapuban.

Wilkinson a „Corinthianok“ és „Oxfordiak“ hírneves kapuvédje és utóbbiaknak kapitánya a »Prager Tagblatt«-nak következőket írja:

*) Dr. Schuschny Henrik: Középiskolai tanulók idegessége. Buapest 1894.

**) Raydt: Ein gesunder Geist in einem gesunden Körper

Angolországban az első osztályú professzionálcapatok már annyira egyenlő erejűekké váltak, hogy a kapus fontos szerepe lehetőleg még jelentékenyebbé lett, mert a múlt idők nagy goaldifferenciáival ellentétben ma többnyire csak egy goal dönti el a győzelmet és a kapus hibája most sokkal végzetesebb mint ezelőtt, midőn egygyel több vagy kevesebb goal még nem határozott. Ha a liga-versenyekben egy klub pontokat kíván nyerni, akkor olyan kapuvédje legyen, kinek idegei nincsenek és ki hibátlanul játszik.

Mindenki ismeri a kapuvéd től megkövetelt tulajdonságokat: nagy, nyúlánk, hidegvérű, egyaránt ügyes mindkét kézzel való ütéshez és mind két lábbal való rugáshoz. Nagy test súly is előnyös, kivált sarokrugásoknál. Jelenleg különben a kapuvéd nincs annyira kitéve a személyes megtámadásoknak mint ezelőtt. A kapus remlipzése csaknem lehetetlenné vált a védelmére hozott szabályok folytán. Ez ugyan sajnálatos, de szükséges volt, mert azon erőszak mellett, melylyel a liga és pokál versenyeket játszik, kevés kimélettel volnának a szegény kapuvéd iránt, midőn arról van szó, hogy a labdát a hálóba juttassák. Kétségtelen, hogy professzionál játékoknál gyakran galád trickeket használnak a győzelem elnyerésére és ilyenkor a kapusnak kijut abból a maga része, mert a bírónak a kapu közelében előforduló dulakodásnál alig lehetséges mindent látni, a mi történik. Kemény, de jó és tisztességes remplizés sajnos már idejét multa.

Sokszor kérdezték tőlem, melyik labda tartható legnehezebben? A vélemények erre nézve eltérők; én azt hiszem, hogy legveszélyesebb egy rövid kemény lövés a háló sarkába. Ha nem sejtjük már előre, mely sarokba irányul a labda, hogy ennek megfelelőleg ve-gyünk lendületet, kevés az esély arra, hogy elfogjuk. G. O. Smith az ilyfajta lövések mestere, mert minden vigyázat daczára soha sem állapítható meg biztosan, melyik lábával fog rugni. Bloomer és Foster is rémei a kapuvédöknek, mert nagy erőt tudnak adni lövéseikbe.

A kapuvéd figyelheti meg legjobban a többi játékosokat, legkivált azt, miként mennek veszendőbe a legjobb alkalmak a kapu előtti tétovázás által.

Hogy a kapus és a hátvédeknek egymást megérteni és összejátszani kell, az természetes. Egyes hátvédek annyira elzárják kapusukat, hogy ez a labdát nem látja. Idegei a kapusnak már azért se legyenek, mert közel áll a közönséghez és ez nekik jó, de nem mindenkor lelkesítő tanácsokkal szolgál, miként lett volna ez vagy amaz a labda kivédhető.

Jelenleg Sutcliffe a Millwall Club tagja a legjobb kapuvéd, kellő alakja és szép rugása van, a megtestesült hidegvérűség és mozgékony-ság; rendkívül jól állítja meg a rush-öket. Kivüle még jók Robinson és Kingsley. Utóbbiaknak rendkívül hosszú rugásai vannak és a labdát még csatárainak is adja, mi azonban hibás, mert a labdát az elrugáskor a szárnyakhoz kell juttatni.

Sarokrugásoknál a hosszú kapuvéd előnyben van, mert a labdát marokkal kiűtheti, mielőtt a lesben álló csatárok azt befejelhetik. Kis ember többet kockáztat, mert fel kell ugrania; minden esetre a kapu távolibb sarkába kell állania, minthogy ott a labda irányát jobban bírálhatja meg. Cornernél a legtanácsosabb a labdát marokkal kiűtni, mert a csatárok oly közel állanak, hogy a kapusnak nem marad ideje a labdát megfogni. Mäskülönben előnyösebb a lövést kézzel kivédeni, mint marokkal kiűtni vagy lábbal kirugni, mi minden körülmény között nagy kockázattal jár.

Nedves időben a legcsekélyebb kisiklás dönthet goal vagy mentés között, tehát jó dugók a cipőkön! Közönséges gyapjukecstyük ily időben legjobbak.

Büntető rugásnál a kapus annyira közeledjék a labdához, a mennyire ez engedve van, ha azonban éles a lövés vagy jól irányított, ez sem használ semmit. Mindazáltal gyakran csodaszerű mentések történnek, ha a kapus kitalálja, hogy melyik sarokba fog menni a labda vagy a rugó játékos idegeskedik. Tapasztalataim szerint az osztrák és német csapatokban a kapusok az egyedüli játékosok, kik az első osztályú angol játékosok színvonalát megközelítik.

S - V.

A turini nemzetközi díjlovaglás.

— Orosz kutfők után. —

(Vége.)

III. verseny.

(Magasugrás)

Részvett: 35 olasz, 7 francia, 1 belga, 3 orosz. A németek és osztrákok nem vettek részt.

Az első díjat nyerte egy francia, ugratva tisztán 1 m. 80 cm. magas korlátot. A második és harmadik díjat olaszok nyerték.

IV. verseny.

(Távol ugrás.)

Részvett: 26 olasz, 7 osztrák, 4 francia, 2 belga, 3 orosz. A németek nem vettek részt.

Az első díjat (6. 80 cm.) nyerte egy olasz, a második és harmadikat osztrákok.

V. verseny.

(Magas ugrás katonák és polgári egyének számára.)

A résztvevők legnagyobb része olasz volt, kivülük 2 orosz, 2 belga, és 1 francia. Németek és osztrákok nem neveztek. Mind a négy díjat olaszok vitték el. Az első díjjal jutalmazott ugrás 1 m. 85 cm. magas volt tisztán.

VI. verseny.

(Távolugrás katonák és polgári egyének számára.)

Ebben is főleg olaszok vettek részt; kivülök 3 francia, 1 belga és 3 orosz.

Az első két díjat olaszok nyerték (6 m. 50 cm.), a harmadikat francia, a negyediket belga. Németek és osztrákok nem versenyeztek.

Caprilli, olasz század , — nem lévén alkalmas tulajdon lova, nem nevezhetett s díjáért nem versenyezhetett, — „versenyen kívül“ azonban ugratott 2 m. 8 cm. magas korlátot! Elhatározták, hogy aláírással adnak neki díjat.

E versenyeken a közös hadsereg és a honvédség tisztjeiből a következők nyertek következő díjakat :

Az I. versenyben :

Franz Mario	százados	I-ső	díjat,
Pongrácz	„	II-ik	„
Herzogenburg	főhadnagy	III-ik	„
Fridrich	„	IV-ik	„

A IV. versenyben :

Adamovics	főhadnagy	II-ik	díjat,
Farkas h. h.	„	III-ik	„

A lovasok és lovak jellemzése.

A legnagyobb figyelmet természetesen az olaszok keltették. Először azért, mert ők otthon lévén, legnagyobb számban vettek részt, azonkívül pedig azért is, mert ők mint ezen első nemzetközi díjlovaglás és díj ugrás szervezői és rendezői felkeltették az érdeklődést és a kíváncsiságot, a mi annál is inkább indokolt volt mivel az olaszokról ismeretes dolog volt, hogy az ugratás technikájában, különösen a magas ugrásában óriási eredményeket értek el.

Valóban az ugratásaik felülmulják a legnagyobb várakozást. Mindegyik ló bátran, félés nélkül megy. Se ló, se lovas nem fél a bukás lehetőségétől, bár az elég gyakran előfordul. Sokszor megtörténik például hogy a ló hirtelen megáll az akadály előtt, mint a csak előre látná hogy az ugrás ez alkalommal nem fog sikerülni. Ugyanezt teszi másodszor, sőt harmadszor is. Negyedszer vagy ötödször azonban, érezvén, hogy az ugrást jól kiszámította, bátran és kedvvel ugrik keresztül, mert tudja és érzi, hogy a szükséges ugrásra elkészült és érzi egyúttal a biztos sikert.

Ilyen hirtelen megállásoknál néha mind a lovas mind a ló jól odavágódnak a korláthoz. De ezzel a lovas egy cseppet se törődik. Minden figyelme oda összpontosul, hogy az ugrás tiszta legyen, hogy a ló ne üsse meg vagy le a korlátot, a mely miniszt jelent. Ezt a rettenthetetlen bátorságot, mely elfeledteti a lovassal teljesen a nagy veszélyt és eme valóban akrobata talentumot az egész nemzetközi jury elismerte.

Az ugratáson kívül, az akadályok között való lovaglásban, még inkább pedig az iskolalovaglásban, lovaglás, ülés és vezetés dolgában az olaszok nem szépek; a száruk tulságosan rövidek és a lovas előreesik. A lovak nincsenek eléggé átdolgozva, belovagolva, nem ritkán egészen nyersek, iskolájuk igen kevés. Pedig az

idomítás a katonalónak feltétlen szükséges, ez képesítvén a lovat a szolgálatra.

Hanem az ugratásban valódi mesterek és ebben sokat lehet tőlük tanulni. Úgy tudják a lovat emelni, azt az akadályon szinte átdobni és olyan segítségeket adni, hogy — különösen a magasugrásban — fölül állanak minden versenyen.

Az ugratásra vonatkozó idomításuk is sok esetben sajátos. Midőn a ló már a lovassal ugrik, akkor egy ember tartja kézzel a korlátot, sőt néha följe a korláttal párhuzamosan egy vasrudat. Ha a ló minden erejét megfeszítve igyekszik tisztán ugrani akkorát, hogy nem is érintené a korlátot, akkor a vasat, vagy magát a korlátot az azt tartó ember hirtelen felemeli, hogy a ló odavágja vagy az első vagy a hátsó lábait, a szerint hogy mely lábait nem emelte kellőleg. A ló megütvén lábát, azt hiszi, hogy nem számította ki eléggé jól a magasságot és a következő alkalommal azonban még mindig kap ütést, mire még jobban megfeszíti erejét, hogy az ütést kikerülje, még magasabbat ugrik, oldalt hajlik, néha majdnem mintha oldalt feküdnék és eddig ismeretlen ügyességet fejt ki.

Meg kell jegyezni, hogy a jobb olasz versenylovak az egész éven át átlag tíz lovat ugratnak naponként átlag 25—30 akadályon mindegyikkel külön; a gyakorlatuk tehát óriási. Az ugrató-verseny — ez az olaszoknak különlegessége. A terepen való lovaglással, futtatással nem sokat törődnek, ezekkel nem foglalkoznak sokat. Futtatásokon vagy lóversenyeken kevés ló vesz részt azok is nyersek training nélkül, gyorsaságuk csekély s katonatiszt versenyző kevés. Nálunk (Oroszországban) a lóversenysport nagyobb és fejlettebb.

Mindazonáltal az olaszok alkalmasak mindentéle lovas-sportra, a lóval jól tudnak bánni, bátorságuk a lovon szinte szertelen, türelmük nagy, energiájuk szintén és egyéb téren is elérhetnek még fényes eredményeket. A lovaik mind angliából importáltak, nagy része irlandi vadászló, melyeket az állam vesz és a tiszteknek kedvezményes áron s részletfizetésre átenged.

A *franciák* az ugratás technikájában közel vannak azon magassághoz, melyen az olaszok állanak, de ülésük sokkal szabályosabb, elegánsabb és egyöntetűbb. A lovaik mind be vannak lovagolva, hajlékonyak és a száron mennek. Az iskolalovaglásban is kitűnők, de ebben az osztrákok felülmulták, jóllehet, a Turinba küldött francziák csaknem mind a saumuri központi lovastiszi iskola lovaglótanárai, az osztrákok pedig csapattiszteket küldtek az ezredektől.

Lovaik igen szépek, voltak közöttük telivérek és importált vadászlovak is.

*

A *belgák* kitűnő jól beugrógott lovakat (importált vadászlovakat) hoztak a versenyre, de nem sok sikerrel. Tekintetbe kell azonban venni, hogy összesen is csak

hárman voltak, kik a maguk költségén jöttek, mert a parlament nem akart költséget megszavazni arra, hogy tiszteket államköltségen vezényeljenek a turini nemzetközi versenyre.

Az osztrákok vitték el az elsőség pálmáját a francziák elől. Az iskolalovaglásban magasan kiváltak a többi közül. Ebben a versenyben meglepő a díjaknak aránytalan nagy százaléka: Öt osztrák tiszt vett részt ebben a versenyben, és a négy első díjat valamennyit osztrákok nyerték! A francziák közül heten vettek részt ebben a versenyben, s csak egy díjat tudtak nyerni, azt is az ötödiket. A németek 11 lovassal álltak ki a versenyre, és szintén csak egy díjat nyertek: a hatodikat.

A mellett meg kell azt is jegyezni, hogy az osztrákok, — miként már fentebb említettük — mind csapat-tisztek voltak és nem lovaglósiskolai tanárok, kik állandóan csak lóval és lovaglással foglalkoznak, mint a minő a Franciaországból küldött tisztek voltak.

Az osztrákok lovai katonalovak, összevásárolva ott a hol éppen találtak, csaknem valamennyi hazai nevelésű, nagy részük félvér. Egyöntetű és elegans ülésük határozottan meglepő; szintugy a lovak mozgásának simasága, ügyessége és eleganciája is.

Bátorságuk, ügyességük és vakmerőségük az ugratásban szenzációt keltettek a jury és a közönség között. A második versenyben, igaz, nem nyertek díjat, a harmadikban (magas ugrás) egyáltalában nem vettek részt, de a negyedikben (távugrás) az elnyert második és harmadik díjaik egyenértékűek az első díjjal; a különbség alig volt több 2 — 3 centiméternél, de az ugratás módja az osztrákoknál kiváló, talán jobb még az olaszokénál.

Az egyetlen, a mit nálunk kifogásoltak, az, hogy az akadályra való lovaglásnál néha azt a hatást keltették, mintha lovaik nem volnának mindig a kezében. A francziáknak pedig érdemül tudták be, hogy mindig urai voltak a lovaiknak, azokat simán vezették az akadályoknak, lovuk mindig hatalmukba volt. Általában e két nemzet tisztjei nagyszerűen lovagoltak és igazán nehéz volna eldönteni, közülök melyiket illetné meg az elsőség.

A németek — úgy látszik — nem vették a versenyt egészen komolyan; nem jöttek kellőleg elkészülve

Az iskolalovaglásban részt vett közülök tizenegy, és csak egy díjat nyertek (a hatodikat). A többi versenyben alig vettek részt; a másodikban ketten de igen hamar kiestek.

A ki némileg ismeri a német lovasságot, az ugy tartja, hogy nem volt szerencsájük; itt nem sikerült nekik, de otthon ők is mutatnak fel mind az iskolai, mind a terepen való lovaglásban szép eredményeket.

Az orosz tisztek közül az első versenyben, a díjlovaglásban, csak hárman vettek részt, és ezek közül is egy (Bugszky százados igen közel állott az egység-számaival ahhoz, hogy díjat kapjon. Valamennyi hat

versenyben lehetett látni orosz egyenruhát, a versenytől nem féltek, bátran lovagoltak a második versenyben sokáig küzdöttek a győzőkkel, tovább mint az osztrákok, németek és belgák, de látható volt, hogy az orosz tisztek eme sajátos lovaglási módszerben nem voltak járatosak. S itt hivatkozik az író az olasz sajtóra, a mely nagy dicsérettel beszélt az olaszok lovaglásáról, egyebek között mondván, hogy „az oroszok mintha csak a harcmezőre termettek volna, ha e verseny hadgyakorlat vagy földéritő szolgálat lett volna, ők vinnek el a babért, de az ilyen lovas akrobata mozdulatokban kevéssé gyakorlottak“. Azonkívül az orosz tisztek nem is készülhettek e versenyre kellőleg, nem maradt rá idejük, írja Wolf ezredes.*) Es különben általában e versenyeken a véletlen, a szerencse sokat tett. Bizony-ságul szolgál Caprilli olasz százados esete, ki a verseny alatt nem tudott magasabbat ugratni 1 m. 60 cm.-nél versenyen kívül pedig 2 m. 8 cm magas akadályt ugratott

Orosz lova a tisztek közül összesen csak négynek volt a többi mind importált angol volt.

Anglia, Spanyolország és Hollandia nem küldtek versenyzőket. Szerbia és Bulgária szintén nem. Ezen államokból csak nézőkként jelentek meg tisztek, kik a versenyről jelentést tesznek kormányaiknak.

A pigneroli lovastiszi iskola.

Pignerol Turintól vasuton 1 1/2 órányira van, hová külön vonattal vitték az idegen tiszteket.

Az iskola-lovaglást nem mutatták be; ezt aligha nagyon művelik. De lóra ültették az összes külföldi tiszteket (több mint 100-at), tulnyomó részt kitünő irlandi vadászlovakra és ellovagoltak 10—12 km.-nyire fekvő „Gallopatore“ nevű futtató helyre, vagy, a mint nálunk hívják nagy ugrató pályára. Az egyik sik versenyre van csinálva és 5 km. hosszú, Ebből elágaznak utak akadályokkal. E pályán végiglovagoltak, keresztül 10—12 különféle nagy akadályon, elől a turini gróf ő fensége vezetése alatt. A lovak kitünően edzettek s ugrasuk remek. A pályáig már megtettek előzőleg 12 kilométert azután a versenypályákon körül, utána meg vissza 12 kilométert, de egyetlen egy ló sem bukott, nem botlott. E lovak oly könnyen, simán és nyugodtan ugranak, hogy még egy gyenge lovas se venné észre, milyen nyaktörő akadályokon jutott velük keresztül. Azonban igen sok közöttük a hörgő (Rohrer).

E lovak naponta meg futják e pályát, sőt nem ritkán napjában kétszer is. Pedig a lábaik gyengéknék látszanak s csak a munkájuk után tudja az ember, hogy igen erősek. Letört ló ritka közöttük, a mi arra mutat, hogy folytonos és rendszeres munkát végeznek velük.

A juryben volt bécsi és saumuri lovaglósiskola parancsnokai elismerték, hogy ilyen ő náluk nincs és hogy mind az, mit Pignerolban láttak, igen tunulságos és üdvös és hogy az olasz kormánynak bizonyára sok pénzébe kerül. Jelentéseikben ők is kérni fognak

*) A többieknek se volt több.

megfelelő költséget hasonló terület bérlésére s annak ilyen akadályokkal berendezésére,

Mellette van még több kis ugrató-kert, néhány száz lépés hosszú csak, különböző akadályokkal.

A pigeroli látogatás — mondja az orosz ezredes-író — az egész kölföldi vezénylés tartama alatt a legérdekesebb és legtanulságosabb volt.

Az orosz tiszték bécsi látogatása.

Bécsben, hová a verseny után az orosz tiszték hivatalosak voltak, tiszték, legénység és lovak mind az udvarnál voltak elszállásolva. Ő Felsége ugyanazon napon Bécsből elutazott a szász király temetésére.

Itt tartózkodásuk ideje alatt megnézték a „spanyol iskolát“, a Militarreitinstitut-ot, a brucki tábort és a 8-ik ulánus ezred gyakorlatait.

Bizonyára nem érdektelen ránk nézve, mi véleménye van ezekről egy olyan kétségkívül igen kiváló és magas állású tisztnek, ki az orosz czár ulánus ezredének parancsnoka, kit a Turinba vezényelt orosz tiszt társaság parancsnokának neveztek ki és orosz részről a nemzetközi jurybe jelöltek.

Az udvari spanyol iskolákban — írja — nem tudunk eléggé gyönyörködni, annyira elragadott bennünket a sok pesade, levade, capriole s a remek idomítás. Kiváló magas iskola és egy olyan diszelőadás, minőt nekünk ott bemutattak, gondolatban a középkori lovagjátékokra visz bennünket vissza.

A tiszti lovas-iskolában megmutatták a helyiségeket, a berendezést és a tiszteket lóháton, öt osztályban különböző lovakon. Mind az öt osztály igen szépen lovagolt: az ülés elegáns, egyöntetű s a lovak fejtartása ter észetes, semmit sem erőltetett; a járás folyékony ruganyos, minden ló kedvvel megy előre. Az akadályokon nyugottan és határozattan mennek keresztül. Két szárral lovagolnak, kezek egymás mellett, a jobb mindig készen a balnak segítségére. Ezen iskolákban látottak megértették velünk, hogy miért tudtak az osztrákok Turinban olyan eredményt elérni.

Bruckban bemutatták az orosz tisztéknek a 8-ik ulánus ezredet. Lelovagolták az arcvonalat, megnézték az ujonczokat, a pótlovakat, az altiszteket. Ezekről azt írja Wolf ezredes, hogy a lovaglásuk igen jó; mindig egyenként lovagolnak — jegyzi meg, — az osztályban való lovaglást a mennyire lehet kerülik, gyakorolván ekként az egyenként való vezetést. Igen sokat vágtáznak, majdnem mindig. A vágás és szurás igen jó, de nem előlről hátrafelé vágnak mind nálunk (t. i. Oroszországban), mert szerintük ezzel a vágás az erejéből veszít, hanem a mozdulat irányában

Megnézték a zárt rendű gyakorlatokat is s dicsérik az igazodást a vágásban, — „igaz, hogy ebben a jármódban igen sokat gyakorolnak.“ A szakasz- és századgyakorlatokat harcászati föladatokkal gyakorolják. A vezényszó német, de az érintkezés nyelve a legény-

ségnek anyanyelve vagy az ugynevezett ezrednyelv (ruthén). Az ezrednyelvet ruthén, cseh, lengyel stb. köteles minden alantas tiszt „tökéletesen“ megtanulni és tudni. Az ilyen bonyolult szolgálatról a mi (orosz) tisztjeinknek fogalma sincs.

Vágásban igen sokat gyakorolnak, annyit, hogy a vágta szinte második természetévé lesz a lovasnak. Ennek következtében e jármód nálunk oly folyó és sima, hogy a mi tisztjeinknek sokkal lassúbbnak tűnt a mi vágatánknál. Csak midőn magunk is együtt vágáztunk a gyakorló csapattal, győződünk meg, hogy a gyorsaság becslésnél tévedtünk.

A tisztikar az ebédnél úgy az ulánus ezredben, mint a lovagló iskolában a mi tisztjeinknek igen rokonszenves volt. Igen barátságosan fogadtak és nagyon sok tiszt beszél oroszul, ruthénül, csehül, lengyelül, általában sok a szláv. A modor, viselkedés és szokások egyszerűek s általában a tiszti körök sokban hasonlítanak a mieinkhez.

A legénységünk is könnyen megértette magát az osztrák katonákkal.

Labdarugás.

A Slavia Budapesten.

A Slavia mérkőzései szoktak a legutóbbi időben a legnagyobb vonzó erővel birni s így természetesnek találtuk, hogy a jeles cseh csapatnak egy másodrangú csapattal szemben szereplése nagyobb számú közönséget vonzott ki a Margitszigetre, mint akár egy angol csapat megjelenése. A Slavia jelenlegi formájáról csodákat regéltek nem csak a sovinszta cseh lapok, hanem a német ujságok is s midőn hire jött, hogy november első két napján magyar csapatokkal fogja erejét összemérni, mindenki csufos vereségre gondolt s még a legoptimistábbak sem merték remélni azon eredményeket, melyeket a mieink a Slaviával szemben elértek. Felmerül önkéntelenül a kérdés: vajjon a magyar football-sport szinte hihetetlen haladása vagy pedig ellenében: a Slavia rohamos hanyatlása volt oka a meglepetésszerű eredményeknek. A kik végig nézték a Slavia mérkőzéseket, azok e kérdésre rögtön válaszolhatnak. Nem tudtuk megérteni, hogy ez az a Slavia, mely éven át a monarchia legjobb csapatának tartatott, s mely — egy-két esetet kivéve — mindig és mindenütt fölényes győzelmet aratott, különösen ez év őszén, midőn ugyszólván szenzációs eredményekkel dicsekedhetik.

Csatársorát kitünőnek ismerték el a kontinensen járt angolok is; habár védelme nem a legkiválóbb, maga a csapat összjáték, gyorsaság, labdatechnika s egységes gondolkodás szempontjából a monarchia bármely csapatának mintaképe lehetett. Az e hó elején megtartott mérkőzéseken azonban a egnagyobb jóakarattal sem lehetett ezeket a Slaviáról állítani. Ideges kapkodás,

rendbontó összevisszaság s különösen a védelem határozatlansága s rossz játéka a nézőkre szintén kínos benyomást keltett s fokozott örökös oktan protestjeivel, mely a kellemetlen meglepetésben részesült, boszus publikumot teljesen kihozván sodrából, türelmetlenné tette. A Slavia szokatlan rossz játékát a csehek a csapat hiányos voltának tulajdonítják. Igaz ugyan, hogy mindkét napon 5 tartalékkal (33-asok ellen pláne csak 10 emberrel) játszottak, a mely körülmény befolyással lehetett a csapat jószágára, de semmi esetre olyannal, a mely játékát felismerhetelenné tette, képességeire pedig rossz világot vethetett volna.

A Slavia kitűnő 11-ik csapattal rendelkezik s ezekből kiválasztott tartalékok, ha nem is ütötték meg az első csapatbeliek játék-nívóját, azok képességeitől nem állanak távol, s így az említett okok nem lehettek oly hátrányos befolyással a Slavia erejére és tudására. A Slavia gyöngeségének okát — nézetünk szerint — a csapat tultrénirozottságában s túlzott igénybe vételében kell keresnünk. Különös bágyadtság, lehangoltság s kedvtelenség uralkodott a csapatban, melyhez a gyors kimerülés s a nekik csöppet sem konveniózó pályán való játék kellemetlensége járult, mely körülmények aztán előkészítői voltak a cseh csapat csufos kudarcának.

Az ellene szerepelt két csapat közül csak a 33-asokkal érdemes hővebben foglalkozni; az idegen tollakkal, illetve játékosokkal ékeskedő Magyar Athletikai Club részéről a Slaviaéhoz hasonló primitív játékot s összevisszaságot tapasztaltunk, hogy eleinte egy kezdő csapat játékának benyomását keltette fel a nézőkben. A Slavia gyors kimerülése s a bíró pártoskodása bizalmat öntött a csapatba s erélyesebb játékra bizdította, melynek eredményekép a két goal birtokába jutott. A „33“-asok fiatal csapata e győzelmével egyszerre a legnépszerűbb és legjobb magyar csapatok sorába küzdötte fel magát. Az őszi bajnoki mérkőzéseken mutatott jó formája után sok bizalommal tekinthettek sportköreink (a Slavia kudarcza után), a vasárnapi mérkőzés kimenetele elé, melynek lefolyása és eredménye a „33“-asok jó kvalitásának fényes bizonyítékát szolgáltatta. Jövő esztendőben nemcsak a magyar, hanem a jobb nevű külföldi csapatoknak számolniok kell a „33“-asokkal, hogy velük a küzdelmet sikeresen felvehessék.

November 1.

Slavia 3 : 2 eredménnyel győz a Magyar Athletikai Club ellen.

1. s ő n a p.

Napsugaras, gyönyörű időben folyt le a Slavia első mérkőzése. Kezds után a Slavia rögtön támadt s erősen szorongatja a M. A. C. kapuját, s több ízben teszi meleggé a goalkeepernek munkáját. Eredményt jó ideig elérni nem tudnak s eltelik egy fél óra, míg a Slavia az első goalt beadja e M. A. C.-nek. Ezen idő

alatt a csehek folyton a magyar kapu előtt táboroztak s lövéseikkél hajszálnyira mentek a kapu mellett, hol a M. A. C. szépen védő kapusa tette ártalmatlanná. A beadott első goalt a Slavia egyik fedezetének köszönhetette, ki magas ivben irányítván a labdát a kapu felé, a M. A. C. kapusa a szemben jövő napsugaraktól irritálva nem tudta kivédeni.

A Slavián csakhamar meglátszik a bágyadtság s kénytelen védelemre szorulni. Egy a M. A. C. középfedezetétől lött labdát a Slavia kapusa eltéveszti, fennakad a cseh kapu hálójában. Újból való felállás után ismét a magyar csapat veszi át a támadó szerepét s közvetlen a félidő befejezése előtt még egy goallal szaporítja eredményeinek számát. Ez ellen a Slavia — mint off síde-ből eredő goal ellen — proesztál s jó néhány percz telik el, míg a folyton alkudozó bíró felvilágosítja a cseheket s bizonyítja állításuk téves voltát.

A második félidőben inkább a Slavia viszi a támadó szerepét. Veszély leginkább jobboldalról fenyegetett, melyen Baumrach dominált. A M. A. C. erélyes védelmet fejt ki s kénytelen több ízben cornerre való rugásokkal elhárítani kapujának szorongatását. Egyik cornerből goal keletkezett, melyet azonban általános meglepetésre a bíró megsemmisített azon megokolással, hogy jeladás előtt történt a sarokrugás; ismét néhány percznyi unalmas alkudozás, zűrzvar keletkezett s a boszankodó csehek már már elhagyni szándékoztak a játékteret s csak titkáruk rábeszélésére nyugodtak be a bíró határozatába. Bár az újabb cornerrugás eredménytelen maradt, a Slavia fölényét csakhamar biztosította két goallal, melyek egyike a M. A. C. hátvédje ügyetlenségének volt tulajdonítható.

Bíró: Lauber Dezső (M. A. C.) volt. Magyar mérkőzésen annyi alkudozást s a játéknak czéltalan és oknélküli feltartozását nem volt alkalmunk ezideig tapasztalni. Részrehajlás, határozatlanság s a szabályok és játék nemtudása volt oka annak, hogy örökös protestálás akasztotta meg lépten-nyomon a játék nyugodt lefolyását, a mely körülmény a pártatlanul gondolkozó publikumot teljesen kihozta sodrából, minek folytán türelmetlenségének s nem tetszésének számos ízben adott hangosan kifejezést

November 2-án.

„33“ Football-Clubja 1 : 3 : 1 győz a Sportovní-Club Slavia ellen.

11-ik n a p.

Az erős hideg szél daczára nagyszámu és előkelő közönség gyűlt egybe a Margitszigeti pályán, hogy a „33“ F. C. a prágai Sp. Cl. Slavia mérkőzését végig nézze. A „33“ Football-Clubja fiatal csapat, mely tavaly még másodosztályu volt; mint ilyen megnyerte a másodosztályu bajnokságot és az idén a magyar bajnoksággal eldöntetlen eredményt ért el.

A Sp. C. Slavia a mult évben sorra verte a kontinens legjobb csapatait és győzelmei sorozatát csak a

Budapesti Torna-Clubtól szenvedett veresége akasztotta meg. Érthető, hogy a megelőző nap eredménye után sportköreink nagy érdeklődéssel tekintettek e mérkőzés elé.

A kik „Slavia“ játékát az aránylag sokkal gyengébb M. A. C. csapattal szemben szemlélték, már sejtették, hogy a jó formában lévő „33“-asoktól alkalmasint vereséget fognak szenvedni, az eredmény azonban mégis meglepő volt, mert ha figyelembe is vesszük azon körülményt, hogy a Slavia öt tartalékkal játszott, ez kvalitásának ily nagymérvű hanyatlását még nem magyarázza eléggé.

A „33“ as csatársor szép összjátéka, precíz és éles kombinációja, fedezetei, fáradhatatlan tevékenysége, kapusa kitűnő védelme szerezte meg a győzelmet. A Slavia látja, hogy nem tud érvényesülni s durván kezd játszani. Előbb Koch Nándort tiporja le az egyik, majd a játék vége előtt 2 perczel Spitzet. A „33“-asok nem folytatják a játékot, a közönség pedig hangos „abczug“-gal fogadja a football megrontóit.

A „33“ F. C.-é a helyválasztás és így hátszéllel játszik. Slavia kezd, de a „33“ F. C. elveszi a labdát és a játék színterét átteszi a cseh kapu felé. Itt is marad a játék végéig. A Slavia többször lefut, de nem tud eredményt elérni. *Lill* bravuros védésén megtörik lövéseinek ereje. A „33“ folytonos támadásának azonban megjő az eredménye. A 29-ik perczen *Koch* Nándor belövi az első goalt a Slavia kapujába. Kezdet után ugylátszik, mintha a Slavia visszaadná a kapott goalt, de *Lill* az utolsó pillanatban kivédi a goalt. Ujra a „33“ F. C. támad és Spitz a 33-ik perczen berugja a második goalt. Több goalt azután egyik fél sem tud elérni a féldőben.

A második féldőben, a 22-ik perczen rugja be a „33“ F. C. a harmadik goalt. Kezdet után Baumruck lefut és a szél által segítve, vagy harminczkét méterről rug be a magyar kapuba egy goalt.

Bíró *Yolland* A. B. (M. A. C.) volt.

A mi barátságos football-közönségünk!*)

Midőn megjósolom, hogy a budapesti footballpályák nemsokára véres csaták színhelyei lesznek, azt hiszem, nem tévedek. De ne gondolják, hogy a játékosok között, Isten! Az igen tisztelt publikum fog csatázni, igen, ő az „ezer szemű“, „ezer nyelvű“, Caesar! Azon mértékben, a mint játékosaink belészoknak a finomabb játékba, azon mértékben — vagy még gyorsabban — halad lefelé egy lejtőn a mi kedves nézőközönségünk, lejtőn, a mely nem sokára bizonyos bécsi nivó alá szállítandja őket.

Folyó hó 26-án tartott egyik bajnoki mérkőzésen voltam tanuja olyan jeleneteknek, melyekből következtethetem arra a hallatlan durvaságra, melyben a football-matchek nézőközönségének egy bizonyos része leledzik.

*) A Sport-Világ tárczája.

Szerk. .

Ez a bizonyos rész rendszeren a 20 kr-os helyen szokott megjelenni, a honnan szitkozódásával és üvöltésével nem csak a bíró működését, de a játékot is zavarja.

Nem csekély csodálkozásomra az egyik csapat játékosai játékozban — pl. bedobásnál — kedélyesen társalogtak a »kirendeltséggel«, a mi legalább is különös azért, mivel a M. L. Sz. szabályai egyenesen meghagyják a játékosoknak, hogy a bírót az inzultusok ellen megvédjék. Már pedig hogy milyen inzultusokkal traktálja ezen — a játékosok egyik részével benső összeköttetésben álló — kirendeltség a bírót, arról Herczog Ede csodákat mesélhet. De ne higgyék, hogy a bírói tekintélyen csorba esett, oh nem! Oda mondogatta a magáét Herczog Ede is és örvendett a szívern, rá gondolván arra, hogy a M. L. Sz. hivatalos kiküldöttje mily fényesen és kuruczuj helyt áll azon szerepben is melyből még nem tett vizsgát.

Nem csak a 20-vasas hely — oh nem — ; az igen tisztelt tribün is oly hallatlan koncertel kedveskedik a bírónak és játékosoknak, hogy ahhoz képest egy nagyobb szerű „forte“ a Wagner-operákból csak kismiska!

Ezek után megpróbálom leírni egy — a közel jövőben tartandó — football-match lefolyását.

(Színtér egy „sporttelep“. Közönség a tribünön, tömeg az álló helyen, kipirult izgatott arcok és örülten tippelő alakok. Megjelenik a két csapat, utánuk a bíró. Ez füttyül, a játék megkezdődik).

Egy hang a tribünről : Abczug a bíró, ki vele, pfuj!

Bíró (kellemesen mosolyog és hosszú orrot mutat a tribün felé).

Hang a tribünről : Nyomorult, ki vele pfuj! (A bíró ezalatt egy játékost off side miatt lefüttyül. Nemsokára ezután az egyik csapat goalt csinált).

Rekedt üvöltés az álló helyről : Le a bíróval, gaz ember.

Másik hang : Éljen a bíró, éhéhéhé. Éljen!

Kórus az álló helyről : Le a bíróval, pfuj, pfuj!

Bíró (otthagya a játékosokat és az állóhely felé):

Igen, ti vagytok nyomorultak, mars a Ferencvárosba!

Kórus a tribünről : Világcsaló, gézengúz! Nesze (pisztolylövés).

Rekedt üvöltés az állóhelyen : Ez bíró? Menjen zabot hegyezni, kutya! kutya! pfuj!

(Ezután eleinte szórványos, majd mindig sűrűbb pisztoly ropogás, végre a bíró fejéről lelövik a kalapot, melyet egy játékos felkap és lelkesen lobogtat).

Játékos : Barátaim! A M. L. Sz. szabályaira esküszünk, hogy testünkkel védjük meg a bírót.

Többi játékos : Esküszünk! Esküszünk!

(Az állóhely közönsége ez alatt áttöri a kerítést és ordítva berohan).

Le a bíróval! Pfuj! Kötelet neki! Ki vele! (Füttyök).

Egy játékos ; Jobban ordits Józsi! Hányan jöttek ki?

Főzsi : Nem tudom, — berekedtem — tizenketten vagyunk itt!

Játékos: Üsd a bírót, ki tudja meddig ütheted!
Józsí (üvölt). Halál a bíróra.

Előbbi játékos (pathossal). csak a testemet át
(oldalba üti a bírót)

Éljen a bíró. (ezután felszívódik a láthatáron)
(Tribün közönsége megvadulva a pályára rohan).

Halál reá, halál!

Bíró: Kegyelem, kegyelem.

Tömeg: A M. L. Sz-nél a kegyelem.

A vesztes csapat egyik játékosa: Ugy kell neki
minek füttyült obsidet, (ordítva). Csak a testemen át,
(leköpi a bírót és elszel).

(Ez alatt a bíró nyakába kötelet vetnek, néhányan vé-
deni akarják, örült gabolyodás, revolverlövések, haldoklók
hörgése, sebesültek sikoltásai a füst mindent
elföd Midőn a füst eloszlik, mindenütt vér, a
földön halottak és vonagló alakok. Az egyik goalfán a
bíró lóg, szájában a füttyülővel, a goalt őrzöngve tán-
czolja körül a publikum).

Egy úr (üvöltve). Pfuj! Pfuj.

Egy másik (énekel a *Geisha-áriából*). Pfuj bíró,
pfuj bíró, pfuj, pfuj, Khina, Khina, Jokohama, Nagaszaki
. stb. stb.

Egy harmadik (megörült és borzasztóan nevet).
Pfu—hu—hu—hu—huj, huj, hujrá, (megszakad). —

A M. L. Sz emberei megjelennek, felveszik a tény-
állást. Mentők. Rendőrök a holdban és a hold körül.

Másnapi cikk „Szerencsétlenség egy football-mat-
chen. A match folyamán félreértés támadt a
közönség és bíró között, minek következtében a bírót
a legközelebbi goalfára füttyülő-tül felhúzták,
. Halottak névsora stb. stb.

Különfélék.

A **korcsolyázási idény** ez évben szokatlanul
korán köszöntött be. A napok óta uralkodó csikorgó
hideg megfagyasztotta már a *Budapesti Korcsolyázó-
Egylet* új beton-pályáján felöntött vizréteget sőt a tó
többi részét is már meglehetősen vastagságu jégréteggel
vonta be és így az egyesület azon kellemes helyzetbe
jutott, hogy tagjainak már f. hó 18-án bocsáthatta ren-
delkezésre pályáját.

A **Budapesti (Budai) Tornaegylet** választmányá-
nak a XXVIII. rendes közgyűlés elé terjesztett évi je-
lentéséből vesszük a következőket:

Mindenekelőtt megemlékezik a választmány ama
örvendetes tényről, hogy az egyesület által nagy anyagi
áldozatok árán létesített s a modern igényeknek min-
denben megfelelő versenypályához fűzött remények a
egnagyobb mértékben teljesedtek. Hatalmas sportélet

fejlődött ki a versenypályán, kora tavasztól késő őszig
folyt a munka s ennek gyümölcseit mutatják ama szép
eredmények, melyeket a budai athleták az évi jelentés-
hez fűzött statisztikai kimutatás szerint elértek.

Részint hazai, részint külföldi versenyekben ösz-
szesen 66 díjat nyertek a budaiak, nevezetesen 27 első
díjat — közte 4 bajnokság — 21 másodikat és 15
harmadikat. Első helyen áll Kováts Nándor, Magyar-
ország és Csehország bajnoka a 120 yardos gátfutásban
13 első, 7 második és 3 harmadik díjjal, második helyen
Ausztria gátfutási bajnoka 120 yardra 5 első, 6 máso-
dik, 5 harmadik díjjal, harmadik hely Magyarország
tennisbajnoka és a Széchenyi-vándordíj győztese: Segner
Pál 3 első, egy második díjjal, utána Sorgo Miklós 2
első, 5 második, azután Helvey, Demény, Bodrossy stb.

A nyári tornaünnepélyen rendezett atletikai ver-
senyeken kívül egy országos atletikai és juniorok ré-
szére két u. n. kísérleti versenyt rendezett az egyesület.

Egyenlő buzgalommal művelték a tornázást is.
A tornaórákon átlag 45 ember tornázott, a mi párat-
lanul áll az egylet történetében. Deczember 7-én a már
megszokott, fényes sikerű disztornák, az év folyamán
3 házi versenyt tartottak, májusban pedig a pompás
nyári tornaünnepélyt rendezték, mely az egyletre annál
nagyobb ünnepnap volt, mert ezuttal harmadszor nyerte
meg saját csapata a jubileumi vándordíjat: Fadrusz
mester gyönyörű Toldi-szobrát.

A vivó-tanfolyam szintén páratlan részvételt mu-
tat, óránként átlag 17 tag vett részt. A disztornán már
a vivást is bemutatták.

A versenypályán elhelyezett tekepálya, ugyiszintén
az öt tennis ground nagy látogatottságnak örvendett.

A korcsolyázást illetőleg, a gyenge tél miatt, ke-
vesett szólhatunk. Annyit azonban kiveszünk a jelen-
tésből, hogy gyenge tél nem válik nagy előnyére az
egyletnek, mert a 12,878 korona 10 fillérsnyi korcsolya-
pálya bevétel ellenében 10,734 korona 86 fillér tisztán
a korcsolyázási üzemet terhelő kiadás esik. Téves tehát
a közönség körében elterjedt az a hit, hogy ilyen tél
az egyletnek óriási nyereséget hoz, mert jó tél esetén
a tiszta nyereség jóval több, mint a fennebb kimutatott.

Az egyleti élet hatalmas fellendülését tanusítja a
taglétszámnak 54 főnyi emelkedése, míg ugyanis a múlt
évben 567 tagja volt az egyletnek, az idén 621 a ta-
gok száma és pedig 2 tiszteletbeli, 194 alapító, 299
működő és 126 pártoló tag.

A pénztári kimutatás szerint az egyletnek 35,556
korona 58 fillér bevétele és 35,498 korona 43 fillér kia-
dása volt, a vagyonmérlegben feltüntetett 172,401 ko-
rona 87 fillér vagyonnal szemben 12,999 korona 20 fil-
lér teher áll fenn, úgy hogy tiszta vagyonkép 159,402
korona 67 fillér szerepel.

A B. E. A. C. rendkívüli közgyűlése. A B. E.
A. C. november hó 15-én este rendkívüli közgyűlést
tartott a központi egyetemen levő helyiségében, a melyet

a klub tagjai zsufozásig töltöttek meg. A közgyűlést dr. *Klupathy Jenő*, a B. E. A. C. alelnöke nyitotta meg, a ki üdvözölve a jelenlevőket, sajnálattal hozta a közgyűlés tudomására, hogy báró Eötvös Loránd, ki a klub alapításától fogva annak elnöke volt, tudományos elfoglaltsága miatt lemondott e tisztségéről. Báró Eötvös Loránd távozása érzékeny veszteség a clubra nézve, mert ő mindig élénk érdeklődéssel kísérte a club ügyeit, irányította működését és nagyrészt neki köszönhető a club nagyirányu fejlődése. Patrónusa volt a B. E. A. C.-nak, tekintélyének súlyát a kormánynál, az egyetemi hatóságoknál, a közélet minden forumánál latba vetette, ha a club érdekeit kellett megvédenie. Más irányu elfoglaltsága miatt kénytelen kedves állásától lemondani, — írja lemondó levelében — de a clubnak mindig buzgó tagja, szószólója marad. A közgyűlés báró Eötvös lemondását fájdalomosan veszi tudomásul, hálából a klub disztagjául választja, érdemeit jegyzőkönyvileg örökíti meg s arczképét a klub helyiségében kifüggeszti. A közgyűlés új elnökké közfelkiáltással *Szemere Miklóst* választotta meg. Az új elnököt küldöttség hívta meg. A teremben a tagok riadó éljenzése mellett dr. Klupathy Jenő alelnök üdvözölte *Szemere Miklóst*, ki az elnöki széket elfoglalva, megköszönte a megtiszteltetést és rövid beszédet mondott. Az éljenzéstől többször megszakított beszéd után *Szell Lajos* ifjusági elnök megköszönte a club nevében, hogy az egylet vezetését elvállalta.

Mialatt a küldöttség az új elnököt meghívta, a közgyűlés gróf *Vay Lajos* egyetemi vívómestert a club körül szerzett érdemei elismeréseül *tiszteletbeli tagjául* választotta.

Még a tisztkart és választmányt egészítette ki a közgyűlés a következőkkel. Jegyző: *Cseike Győző*. II. football kapitány: *Szemethy Károly*. Választmányi tagok: *Badies Ferencz*, *Kisfaludy László*, *Sály Géza*, *Mihályfy Ödön*, *csepey Zoltán Elek*, *Imrédy Károly*, *telegdi Róth Jenő*, *Zsitvay Tibor*, *Szévera Károly*, *Novák Sándor*, *Ruzicska Gyula*, *Zander László*, *Hatzky Andor*, *Lázár Ferencz*.

S.-V.

A **Budapesti (Budai) Tornaegylet** m. hó 15-én tartotta *Kollár Lajos* elnöklete alatt XXVIII. rendes közgyűlését. A választmány évi jelentésének tudomásul vétele után a mult évről szóló pénztári kimutatást és vagyommérleget észrevétel nélkül elfogadták és a felügyelő bizottság javaslatához képest a közgyűlés a felmentést megadta. Az 1902/3. évi költségvetés megállapítása után következett az elnökség, a választmány és felügyelő bizottság választása, melynek során elnökké: *Kollár Lajos*, alelnökké: dr. *Czölder János* és *Demény Károly*; választmányi tagokká: dr. *Andor Endre*, *Antalfy Andor*, *Argay János*, *Bánlaky Adorján*, *Beke Lajos*, *Bodocsi Béla*, *Fűszfás Ferencz*, *Follért Károly*, *Galambos Ede*, dr. *Harrer Ferencz*, dr. *Hegyeshalmy Lajos*, dr. *Hennyey Vilmos*, *Holfeld Henrik*, *Holles Géza*, *Imreh Albert*, *Jacob Gusztáv*, *Kosutány Béla*, *Kosutány Géza*, *Krenedics Gyula*, dr. *Makucz Arthur*, *Marsovszky Miklós*,

Micseh Endre, dr. *Papp Vilmos*, dr. *Schubert József*, *Stolp Ferencz*, *Thier Manó*, *Turián József*, *Vidovics Rókus*, dr. *Wein Dezső*. *Wellstein Gyula*; felügyelő bizottsági tagokká: *Kneifel Antal*, *Soós Elemér*, *Staudtner Gyula*, *Teichmann Ernő*, *Zittritsch Dezső* választottak meg. Az eredmény kihirdetése után *Kollár Lajos* úgy a maga, mint elnöktársai nevében a közgyűlésnek újból nyilvánított bizalmáért köszönetet mondott, mire a közgyűlés az elnökség zajos éltetése közben véget ért.

Ezután az új választmány alakuló ülést tartott, melyen a tisztkar a következőkép alakult meg: Igazgató lett: Dr. *Wein Dezső*, a helyettes igazgatói állás betöltetlenül marad, titkárokká: *Holfeld Henrik* és dr. *Schubert József*, pénztárossá: *Galambos Ede*, ellenőrré: *Vidovics Rókus* választottak meg.

A választmányi ülés befejezése után társas vacsora volt, a melyen az elnökség lelkes ünneplés központját képezte.

A **Magyar Athletikai Club** mult hó 31-én tartotta közgyűlését a club margitszigeti házában. *Krasznay Ferencz* dr. alelnök megnyitó beszédében megemlékezett a haladásról, a melyet a club a margitszigeti sporttelep megnyitásával tett. További vállvetett, komoly munkára hívja föl a nagyszámban megjelent clubtagokat, hogy mindazok a remények teljesüljenek, a melyeket az új sporttelephez fűz. *Krepelka Béla* titkár jelentésében beszámol a mult clubév eseményeiről. Hálásan emlékezik meg a hazai sajtónak támogatásáról. A közgyűlés egyhangu lelkesedéssel választja meg *Andrássy Géza* grófot, a ki ebben az évben töltötte be clubelnöksége tizedik évét, a club *tiszteletbeli* tagjává és elhatározta, hogy emlékérmét nyújt át és eddigi működése emlékét a club sportéletében is megörökíti. Ugyancsak *tiszteletbeli* tagjává választja *Széchényi Imre* gróf elnököt, a ki szintén tíz év óta áll a club élén. Mind a kettő igaz lelkesedéssel pártolja a club és a magyar atletikai sport ügyét. Nagyértékű díjak alapításával, nemzetközi sportrelációink áldozatkész támogatásával mutatták ki meleg érdeklődésüket hazai testedző sportunk iránt.

A **Magyarországi Tornatanítók Egyesületének** egy küldöttsége a minap tisztelegett a budapesti tanterület főigazgatójánál. *Maurer János* e. alelnök adta elő a megkeresés czélját, t. i. a középiskolai tanulóknak a sportegyleti életbe való, mind nagyobb mérvet öltő bevonásának megakadályozását, mire *Erődi főigazgató* válaszolt és hozzájárulását jelentette ki az egyesület ebbeli törekvéséhez; egyben ankettet helyezett kilátásba, melyet a középiskolák igazgatóival és tornatanáraival, nemkülönbben egyébképen hivatott személyekkel és a sportkörök intéző embereivel óhajjt megtartani. Az ankett előkészítésére *Kemény Ferencz* igazgató urat kérte fel.

A **Budapesti (Budai) Tornaegylet** folyó hó 5-én diszes közönség jelenlétében tartotta meg az új tornaévben első házi versenyét. Kiválóan sikerültnek mondható a házi verseny nemcsak az abban részt vett tor-

nászok nagy száma, hanem a bemutatott gyakorlatok és versenyek tornászati értéke szempontjából is.

58 egyleti tagnak katonás felvonulása után, két körbe felállva végezték a szabadgyakorlatokat, ezután pedig 6 csapatban sorakozva egy-egy szeren folyt nagy élénkséggel és ügyességgel a csapattornázás

A szertornázás befejeztével következtek a versenyek, a melyek eredménye a következő:

Az V. csapat versenyében, alacsony korláton: 1. Szöllőssy Gyula, 2. Soós Elemér.

A III. és IV. csapat versenyében, közép magas nyújtón és lovon: 1. dr. Kontz István, 2. Bodolay István, 3. Paraszthy Pál, 4. Sorgó Miklós.

A II. csapat versenyében gyűrűs hintán és magas korláton: 1. Rudolf Lajos, 2. Fömmel Lajos, 3. Holles Géza, 4. Bartalits Aladár.

Az I. csapat versenyében, magas nyújtón és bakon: 1. Staudtner Gyula, 2. Ehmann Elek, 3. Wagner Rezső, 4. Bodrossy Dénes.

Utolsó versenyként a kötélhuzás szerepelt, melynek humoros változatai, nemcsak a közönséget szórakoztatták, de magukat a résztvevőket is jó kedvre hangolták.

A tiszteletdíjakat Kollár Lajos elnök osztotta ki zajos éljenzés közben. Ezután az egyesületbe beiratkozott új tagok tiszteletére „golya vacsora” volt

S. V.

A Magyar Uszó-Egyesület nemzetközi atletikai versenye. Az uszók rendszeren szeretik a vizet, a „Magyar Uszók” olykor azonban nem igen szeretik, kivált akkor, mikor az eső alakjában hull alá épen oly időben, midőn atletikai- vagy football-mérkőzést rendeznek.

E kellemetlenségből utóbbi időben gyakrabban juttott nekik és őszi viadalukat is teljes elmosással fenyegette az eső, szerencséjükre azonban a vasárnap délután keletkezett szél időközönként szétverte a sűrű fellegeket és bár felázott talajon — még lehetővé tette a versenyek lebonyolítását.

A kilátásba helyezett külföldi versenyzők, sőt a hazai erők nagyrésze is hiányzott és így a versenyek sokat veszítettek érdekességükből.

Valószínűleg az idény előrehaladottsága, a rossz időjárás, főleg pedig maga az atletikai versenyzők számának ez évben észlelhető csökkenése okozták eme kudarcot.

A részletes eredmények következők:

I. *100 yard síkfutás.* Porzsolt Gyula emlékverseny. (Két induló)

1. Schubert Ernő (M. U. E.) $10^3/5$.

II. *Síkfutás 804.5 m. térelőny.*

1. Bernegh József (B. S. C.) $2:7^2/5$.

2. Manglitz Ferencz (F. T. C.)

3. Halmay József (M. U. E.)

III. *Sulydobás.*

1. Coray Arthur 11'09 egyedül versenyzett.

IV. *Magyar országos bajnoksága 3 ang. mfd. és síkfutásra*

1. Bodor Ödön (M. U. E.) $17:22^1/5$.

2. Penninger Guszt. (M. U. E.)

V. *402¹/₄ mfd.-es síkfutás (handicap).*

1. Fehéry Ákos (M. U. E.) (35 m. e.) $53^3/5$.

2. Tóth Hugó (M. U. E.)

3. Burger László (M. F. C.)

VI. *Akadály-verseny 2000, m. (Két induló.)*

1. Nagy József (M. U. E.) $7:15^2/5$.

VII. *Síkfutás 220 yard (handicap.)*

Két előfutam után a döntőben:

1. Oppler Pál (M. U. E.) $24''$.

2. Colba Rób. (M. F. C.)

3. Gorka Ágost (B. S. C.)

A magy. kir. Ferencz József nevelő-intézet Sport-Clubja m. hó 11-én tartotta atletikai háziversenyét, melynek eredménye a következő:

I. *50 méter síkfutás.*

1. Wollmann René,

2. Nemes Bálint gr.,

3. Bethlen Ferencz gr

II *¹/₄ ang. mfd.-es síkfutás.*

1. Wollmann René $1'8^1/5''$,

2. Feleki Andor,

3. Patay Gyula.

III. *Sulydobás.*

1. Klamarik Tihamér (8 m. 90 cm.),

2. Wollmann René,

3. Rerczel Gábor.

IV. *Magasugrás (handicap).*

1. Klamarik Tihamér ($1'63+5$) 168 cm.

2. Bethlen Ferencz ($1'43+18$) 161 cm.

3. Wollmann René (scr.) (158) cm.

V. *Diszkosz dobás (handicap).*

1. Patay Gyula ($22.95+6$) 28'95) m.

2. Klamarik Tihamér scr. (28'90) m.

3. Wass Endre gr. ($17'80+850$) 26'30 m.

A Chicagóban 1904-ben rendezendő olympiai játékok alkalmából kiállítás is lesz torna- és sport-szerekből, továbbá kongresszus, melynek tanácskozási rendjét és tárgyát következőképen tervezik:

A) *szakosztály: történet és irodalom:*

1. A testgyakorlatok története az ó-, közép- és újkorban.

2. A különféle nemzetek sportjai.

3. Egyes sportnemek története.

4. Sport-eszközök feltalálása és fejlődése.

5. Irodalom.

B) *szakosztály: élettan.*

1. A gyakorlatok a test szervezetéhez és működéséhez való viszonyukban.

2. A gyakorlás módszerei.

3. Testmérés.

4. Gyógytornászat.

5. Újkori szokások és berendezések (iskola, gyári közlekedés, városi élet, atletikai tulzások) élettani hatásai.

6. Egészségügy, táplálkozás, stb.

C) *szakosztály: lélektan:*

1. A mozgás a növekedéshez és idegrendszer fejlődéséhez való viszonyában.

2. Hasznos üdülés és káros szórakozás (gyermeknél, serdülőnél, felnőttél.)

3. Egyes sportnemek és egyéb érzékek és lelki erők egymáshoz való viszonyukban.

4. Szabadtéri gyakorlatok tréningje a lelki figyelemhez való viszonyában.

D) szakosztály: erkölcs:

1. Szabadtéri gyakorlatok tréningje az erkölcsi fegyelemhez való viszonyában.

2. Az egészséges szórakozások társadalmi fontossága.

3. Bizonyos sportok erkölcsi hatása az egyéniségre.

4. Szabadtéri gyakorlatok a közerkölcsre való hatásukban.

E) szakosztály: néprajz:

1. Különféle népfajok sportjainak összehasonlítása.
2. Különféle népfajok test-szervezeti jellemzése.
3. Természeti viszonyok a szabadtéri gyakorlatokhoz való viszonyukban.

4. Nemzeti sportok mint a nemzeti jellem mutatói.
2. Nemzeti játékok és ezek hatása az illető nemzetekre.

6. Szabadtéri gyakorlatok a honvédelemhez való viszonyukban.

7. Szabadtéri gyakorlatok az esztétikai érzékhez való viszonyukban.

8. Szabadtéri gyakorlatok mint a haladás, művelődés tényezője.

F) szakosztály: különleges kérdések:

1. Különféle testgyakorlatok, sportok és katonaservezetek programjai.

2. Megállapodások stb.

S.—V.

Vörösmarty Mihály emlékére születésének századik évfordulója alkalmából „Szózat“ című szép színnyomatu műképet adott ki *Halász István* „Nemzeti történelmi képkiaadó vállalata“. A kép főalakja maga a költő, balról „Szép Ilonka“ című költeményének főalakja, a vadász emeli serlegét a király egészségére, míg az agg erdész s Ilonka áhitattal tekint feléje. Jobbra Zalán futásából azt a jelenetet örökíti meg, midőn a deli Hajna szerelmese a hő: Ete seb it kötözi be. A műképen legalul a Szózat teljes szövege olvasható. Ez a 65 86. cm. méretű erős papíron előállított és hazai iparművészeti színnyomatu műkép darabonként 4 korona. A befolyt összegből a *Magyarországi Tanítók Árvaháza alapja javára 100%-ot* ad a kiadó, a kinnél V. ker., Csáky-utca 11. szám alatt) a műkép megrendelhető Melegen ajánljuk ezt a szép képet megrendelésre t olvasóinknak s fölhívjuk őket, hogy ajánlják olvasó-egyesületeknek és kaszinóknak, mert ezzel azt a tanítói árvaházi intézményt is támogatják, mely Tóth József kir. tanácsos elnöklete alatt oly áldásosan működik.

ÓVÁS!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyárból származó oly pneumaticok vannak forgalomban, melyekre **védjegyhamisítás szándékával**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagyközönséget, hogy a valódi

CONTINENTAL-PNEUMATIC

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismerhető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy feljelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderítésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyantaárugár részvénytársaság
Budapest.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascinus“

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyüt a kopástól.**

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugár részvénytársaság
BUDAPEST.